

A 1729/holdbart

Behandles i Utvalget for et bærekraftig Norden

Utvalgsforslag om bruk av pantsystemer for å fremme den sirkulære økonomi

Forslag

Utvalget for et bærekraftig Norden foreslår at

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regjeringene

å oppfordre pantorganisasjonen til å styrke sin innsamlingskapasitet så det i grenseområdene gjøres lettere for forbrukerne å avlevere aluminiumbokser og PET-flasker fra nabolandet inn i innsamlingsssystemene

å i lys av gode erfaringer med pantsystemene for aluminiumbokser og PET-flasker, undersøke om pantsystemene kan utvikles til å dekke flere produkter.

Utvalget for et bærekraftig Norden foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å inngå i dialog med pantorganisasjonene og bryggeriforeningene i Norden om samarbeid om en felles nordisk kampanje for å vise og skape forståelse for hvor effektive og nyttige pant-ordningene i Norden er

Bakgrunn

På sesjonen i Reykjavik i oktober 2015 vedtok Nordisk råd en rekommandasjon om Nordisk pant- og retursystem. Rekommandasjonen har fire at-satser rettet til regjeringene i Danmark, Norge og Sverige om gjensidige avtaler om utbetaling av pant på aluminiumbokser og PET-flasker, til regjeringen i Sverige om å inngå avtale med Tyskland og regjeringene i Finland, Sverige og Åland, at i samarbeid med de respektive nasjonale pantorganisasjoner, å pålegge pant på bokser som forhandles på ferger mellom landene.

Nordisk råds rekommandasjon bygger på analyser som viser at gjensidig pant og inkludering av pant i grensehandelen vil øke returgraden, spare energi og andre verdifulle ressurser. Analyser indikerte også at det vil gi samfunnsøkonomisk gevinst at dyrbare ressurser inkluderes i ellers velfungerende pantsystemer i Norden. Det er tale om betydelige ressurser som går til spille, jfr. tabellen nedenfor.

Retning	Privat import gjennom grensehandel i 2010
Tyskland-Sverige	200 million enheter
Danmark-Sverige	25 million enheter

Sverige-Norge	25 million enheter
Sverige-Finland	10 million enheter
Sverige-Åland-Finland	60 million enheter
Estland-Finland	40 million enheter
total	360 millioner boks/doser/burkar

Tabellen ovenfor viser at det i 2010 var tale om mellom 300 og 400 millioner bokser¹, som var utenfor systemet hvis man ser bort fra Danmark-Tyskland grensehandelen, som alene er den største kilde med opp til 1.000 millioner enheter per år. Alt tyder på at tallene er betydelig høyere i dag².

De respektive nordiske lands regjeringer har meddelt at de ikke vil følge opp på Nordisk råds rekommandasjon med henvisning til at systemet fungerer bra i dag, og at det foreligger avtale mellom Danmark og Tyskland om en stor del av det som er utenfor dagens system. Tilsvarende tidligere rekommandasjoner i 2010 og 2013 har ikke gitt resultat. I utvalget for et holdbart konkluderte derfor det ikke ga mening å fortsette arbeidet i samme spor. Det ble derfor besluttet å ta opp dialog med representanter for pantorganisasjonene og/eller bryggeribransjen om saken. Utvalgets rapportør, Thomas Finnborg har siden fulgt opp på beslutningen med møter i Sverige, Danmark og Norge. De nevnte organisasjonene ser hindringer i forhold til samordning av nordisk pant på grunn av forskjeller i regelverk og avgifter. Videre mener de at avtale om pant over grensen forutsette investeringer i økt kapasitet til innsamling, som ikke motsvarer miljøgevinst ifølge pant-organisasjonene.

Under behandling av forslaget er det opplyst at Miljøstyrelsen i Danmark har konkludert, at ifølge føderal lovgivning i Tyskland er pant-plikt obligatorisk for alle emballasjer, som selges til sluttbrukere i Tyskland, inklusive emballasje som bringes ut av Tyskland. Men dette håndheves ikke! Anvendelsen av «eksporterklæring» er også meget sannsynlig i strid med EUs emballasjedirektiv ifølge Danmarks Kammeradvokat (statens advokat). Med andre ord er det tale om en ulovlig virksomhet i «*Boarder-Shops*» både ifølge tyske lover og EUs regler. Dansk Erhverv, som representerer bl.a. bransjeforeninger innenfor handel, har i mars 2016 sendt klage til EU-Kommisjonen over manglende tysk dåsepant³. På skrivende stund har Kommisjonen ikke svart på klagen.

Utvalgets synspunkter

Norden har velfungerende nasjonale pantsystemer, som gir en verdifull miljø- og klimagevinst. Systemene er ulike fordi de bygger på forskjellige regelverk, avgifter og eierforhold. De tar i forskjellig grad imot aluminiumbokser og PET-flakser, som kommer fra salg fra den annen side av grensen, men utbetaler ikke pant. Undersøkel-

¹ Antakelig er disse tallene høyere i dag.

² Til eksempel kan man i et svar fra Finland på spørsmål fra Nordisk råd anta at det kan være tale om to til tre ganger flere en de 40 millioner som fremgår av tabellen. I samme svar fremgår at planlagte endringer i alkoholavgiften i Estland vil kunne endre denne utviklingen.

³ <https://www.danskerhverv.dk/Nyheder/Sider/Dansk-Erhverv-klager-til-EU-Kommissionen-over-manglende-tysk-daasepant.aspx>

ser viser at grensehandelen bidrar til forsøpling av miljø og natur, at verdifulle metaller går tapt og unødvendige utslipp av klimagasser.

Noe av emballasjen, som ikke innsamles av systemene returneres til materielt gjenbruk gjennom alminnelige avfallssystemer. Det er ikke optimalt, fordi det forringer gjenbruksverdien av materialene. Derfor er det viktig å gjøre det lettere for konsumentene å levere sine tomme aluminiumbokser og PET-flasker i grenseområdene. Det kan man gjøre ved å øke kapasiteten og opprette flere innsamlingssteder. Ikke minst i Danmark er det behov for å øke kapasiteten.

Den gode erfaring med pantsystemene i Norden kunne være en merkesak for Norden, og kunnskap herom en god eksportvare til land, som ønsker å understøtte utviklingen av den sirkulære økonomi. Større bevissthet internt i Norden om den nytte Norden har av sine pant-systemer, og en utvidelse av de eksisterende systemene til å dekke flere produkter, er en utvikling som utvalget mener kan fremme den sirkulære økonomien.

Utvalget noterer at det er sterk motvind i forhold til Nordisk rekommandasjon om avtale om gjensidig utbetaling av pant i grenseområdene, dette til tross for at analyser viser at det vil gi samfunnsøkonomisk nytte. Utvalget mener derfor at det foreløpig ikke nytter at gå videre den vei.

Utvalget ser på pantsystemene som et viktig redskap til å fremme visjonen om den sirkulære økonomi, som nordiske land har sluttet sig til. Derfor etterlyser utvalget en utvikling hvor de nordiske land legger forholdene til rette for gjensidig utbetaling av pant i fremtiden, og at man inngår i dialog med pantorganisasjonene om å utvide pant til å dekke flere produkter.

Reykjavik, den 20. september 2017

Christian Poll (ALT)

Irene Johansen (A)

Karin Gaardsted (S)

Kjell-Idar Juvik (A)

Liselott Blixt (DF)

Rasmus Ling (MP)

Staffan Danielsson (C)

Suzanne Svensson (S)

Sylvi Graham (H)

Teitur Björn Einarsson (Sj.)

Thomas Finnborg (M)

Valgerður Gunnarsdóttir (Sj.)